

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanlığı Türkiye Dağılımı

Distribution of Instrument Education Specialization of Academic Staff of Music Education Departments in Turkey

Ahmet Suat KARAHAN

Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

ÖZ

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (MÖLP) incelendiğinde bireysel çalgı eğitimi derslerinin yedi dönemi kapsadığı görülmektedir. Çalgı eğitimi derslerini yürütecek akademisyenlerin hem çalgının icrasına ve öğretim yöntem ve tekniklerine, hem de eğitim müziği dağarına hakim olması büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca bu derslerin bireysel olarak yapılması sebebiyle Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEAD) akademik kadrosunun ders yükü kayda değer ölçüde artmaktadır. Bu bağlamda MEAD çalgı eğitimi derslerinin yürütülebilmesi için akademik kadronun nitel ve nicel olarak yeterli olması büyük bir öneme sahiptir. Ancak ilgili literatür tarandığında MEAD kadrolu akademik personelinin çalgı uzmanlıklarının tespitine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmanın amacı Türkiye genelinde hizmet veren otuz yedi MEAD'ın kadrolu akademik personelinin çalgı uzmanlıklarına göre dağılımını yedi bölge ve Türkiye genelinde belirlemektir. Araştırma kapsamında ulaşılabilecek sonuçların nitelikli müzik eğitimcisi yetiştirme sürecine katkıda bulunması ve yürürlükte olan MÖLP'ün geliştirmesinde kullanılabilecek veriler içermesi açısından alana katkısı ve önemi bulunmaktadır. Tarama modelinde betimsel yöntemin tercih edildiği araştırmanın sonucunda yedi bölgede hizmet veren MEAD'larda 106 piyano, 69 keman, 16 viyola, 28 çello, 2 kontrbas, 26 flüt, 3 klarinet, 1 trompet, 1 saksafon, 32 gitar, 1 mandolin, 24 bağlama, 5 ud, 7 kanun, 1 tar, 53 şan ve toplamda 375 kadrolu çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı belirlenmiştir. Çalgı eğitimi uzmanı sayısının en çok İç Anadolu Bölgesinde olmasına karşın en az Güney Doğu Anadolu bölgesinde olduğu, Türkiye genelinde piyano ve keman çalgı eğitimi uzman sayısının oldukça yüksek olmasına karşın kontrbas, trompet, saksafon, mandolin ve tar çalgı eğitimi uzman sayılarının çok düşük bir seviyede kaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalgı eğitimi, çalgı eğitimi uzmanlığı, bireysel çalgı eğitimi dersleri

ABSTRACT

When the Music Teacher Education Undergraduate Program is examined, it is seen that individual instrument education courses cover seven semesters. It is of great importance that the academicians who will conduct the instrument education courses have a good command over both the performance of the instrument, teaching methods and techniques, and the repertoire of educational music. In addition, since these courses are carried out individually, it significantly increases the course load of academic staff of the Music Education Department. In this context, it is of great importance that the academic staff should be qualitatively and quantitatively sufficient in order to carry out instrument courses. However, when the relevant literature was reviewed, no study was found to determine the instrument expertise of the academic staff. The aim of the study was to determine the distribution of the academic staff of 37 MTEUPs in terms of instrument specializations in seven regions of Turkey. The fact that the results to be obtained within the scope of the study contribute to the process of training qualified music educators and contain data that can be used in the development of the current program shows its contribution and importance to the field. As a result of the study in which the descriptive method was preferred as the survey model, it was determined that there are 106 piano, 69 violin, 16 viola, 28 cello, two double bass, 26 flute, three clarinet, one trumpet, one saxophone, 32 guitar, one mandolin, 24 baglama, five oud, seven qanun, one tar, 53 singing specialists, and a total of 375 permanent instrument education specialists working in the programs in the seven regions. It has been concluded that the number

Geliş Tarihi/Received: 30.07.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 29.08.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 27.10.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Ahmet Suat KARAHAN

E-mail: ahmetsuatkarahan@outlook.com

Cite this article as: Karahan, A. S. (2023). Distribution of instrument education specialization of academic staff of music education departments in Turkey. *Art Vision*, 29(51), 208-216.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

of instrument education specialists is the highest in Central Anatolia and the lowest in Southeastern Anatolia, and although the number of piano and violin instrument education specialists is quite high in Turkey, the number of double bass, trumpet, saxophone, mandolin, and tar instrument education specialists remains at a very low level.

Keywords: Individual instrument education lessons, instrument education, instrument education specialization

Giriş

İnsanoğlunun müzik ve onun ayrılmaz bir parçası olan çalgılarla kurduğu bağ çok kadim bir geçmişe sahiptir. Yaklaşık 25–35 bin yaşındaki Les Roches / La Roque flütü (Onuk, 2019) bu bağa ilişkin en önemli örneklerden biridir. Bu flütün ürettiği sesin anlaşılması için yapılan replikasının yaklaşık 1,5 oktavlık (D# - G#) bir ses alanına (register) sahip olduğu belirlenmiştir (Atema, 2004, 2014). İnsanoğlunun günümüzden 25 bin yıl önce diyatonik yapıda ve 1,5 oktavlık bir ses alanına sahip bir çalgıyı üretmesi ve buna ihtiyaç duyması müzik ve çalgı ile kurduğu kadim bağa ve onu geliştirmeye harcadığı zaman ve enerjiye ilişkin önemli bir örnektir. Diğer bir örnek ise kızıl akbaba veya kara akbabanın ulna kemiğinden yapılmış olan (Benito ve ark., 2014) ve yaşının 25 bin yıl olduğu tahmin edilen Isturitz flütleridir (Atema, 2014; Buisson, 1990) ki Fransa'da yer alan Isturitz mağarasında yirmiden fazla çalgının kalıntısına ulaşılmıştır (Buisson, 1990; Morley, 2013). Bu flütün ürettiği sesin anlaşılması için kızıl akbabanın ulna kemiğinden yapılan replikanın farklı üfleme teknikleriyle G5 - D#7, A4 - G5, D#4 - A4, en çok F#4 - C#5 ses alanına sahip olduğu belirlenmiştir (Benito ve ark., 2014). Çalgılara ilişkin verilen örnekler ve dünya genelindeki arkeolojik kazılarda bulunmuş binlerce çalgı örneği insanoğlunun kültüründe müzik ve müzik üretmede kullandığı çalgıların kadim geçmişini bizlere kanıtlamaktadır. Müzik ve çalgı birlikteliğinin böylesine güçlü bir bağ kurmasında ise çalgıların sağladığı farklı perde, şiddet ve tınılarda ses üretme olanağı temel etkenler olarak sayılabilir. Belki de bu sebeple insanoğlu ürettiği birçok farklı çalgıyı kültürünün önemli bir parçası haline dönüştürmüş ve geçmişten günümüze bireysel ve toplumsal yaşayışının ayrılmaz bir parçası olarak kabul etmiştir.

İnsanın müzik ve çalgıyla kurduğu bu güçlü bağın geçmişten günümüze kadar aktarılmasında müziğin icrası en temel öğedir. Bu öğe hem müziğin bireysel ve toplumsal hayatın bir parçası olmasında hem de eğitimi sürecinde temel bir unsur ve yöntemdir. Müziğin icra yoluyla öğretilmesi yani meşk yöntemini Tanrıkorur (2005, s. 208) ustadan çırağa ve kesinlikle notasız (notanın hafızayı köreltir ve uslûbu yok eder) yapılması gereken bir öğretim yöntemi olarak nitelenebilir. Behar (2006, s. 10–16) ise meşk yönteminin yaklaşık 80–90 yıl öncesine kadar etkin bir biçimde kullanıldığını ve yöntemin ses ve saz icra eğitiminde öğrencilerin repertuar edimlerinde temel bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır.

Günümüzde ise nota (alıştırmalar, etütler, dizi çalışmaları, eserler, metot kitaplar vb. eğitim müziği dağarı) çeşitli teknolojik eğitim-öğretim araç-gereç ve materyallerinin çalgı eğitimi süreçlerinde yaygın bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. Bireyi çalgı aracılığı ile yetiştirme, geliştirme ve belirli bir amaca yönelik istendik davranışlar kazandırma süreci olarak tanımlanabilecek çalgı eğitimine (Özçimen & Burubatur, 2012, s. 7). ilişkin literatür incelendiğinde aslında çalgı çalışmalarının, çalgı becerisinin gelişimindeki en temel edim (uygulama) olduğu söylenebilir (Barry, 1992; Rosenthal, 1984; Wagner, 1975; Wolfe, 1984) ancak eğitim-öğretim sürecinin daha verimli ve etkin hale getirilmesini

amaçlayan tüm bu yöntem ve materyallerin her geçen gün daha da yaygın kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda günümüz eğitim anlayışındaki temel amacın sistematik olarak çalma becerisi kazandırmak olduğu (Schleuter, 1997) ve çağdaş eğitim anlayışıyla plansız yapılan eğitimin bağdaşmasının mümkün olmadığı görülmektedir (Uslu & Tırgil, 2013). Çalgı eğitimine ilişkin literatür incelendiğinde bilişsel, duyuşsal ve devinışsel becerilerin gelişimini kapsayan, oldukça zor, uzun ve karmaşık bir süreç olan çalgı (piyano) eğitiminin (Ertem, 2011, s. 646) başarıya ulaşmasında eğitim-öğretim sürecinin kişiye özel düzenlenmesi ve bilinçli çalışmanın önemli olduğu Weidenbach (1996), bireysel farklılıklarına öğrenme biçim ve düzeylerine uygun ders anlatılması gerektiği (Ömür, 2009, s. 454; Tecimer-Kasap, 2006) ve eğitim-öğretim sürecine doğru başlanması kadar öğrencinin gelişme hızının iyi takip edilmesi ve tabi ki öğretim programının en iyi biçimde hazırlanması ve sunulmasının da önemli olduğu görülmektedir (Uslu, 2012). Ayrıca çalgı eğitimi sürecinin başarıya ulaşmasında eğitim alan öğrencilerin çalışmalarını etkili yapmaları ve karşılaştıkları zorlukları fark ederek onları aşmaya yönelik alternatif çalışma yöntemleri geliştirmelerinin çok önemli olduğunu (Hallam, 2001) ve her öğrencinin bireysel ihtiyaç ve beğenisine uygun bir eğitim müziği dağarı (repertuar) seçilmesinin öğrencilerin çalgıyı sevme ve benimsemelerine olumlu etkisi dikkate alınmalı ve eğitim-öğretim sürecinde karşılaşılabilecek bir çok zorluğun aşılmasında öğretmenlerin öğrencilerine gereken zamanı ayırmalarının önemi unutulmamalıdır (Ercan, 2008; Etts, 1981, s. 609; Fenmen 1947; Gökbudak, 2013, s. 1–2; Pamir, t.y.). Albus ise (2001) çalgı eğitimi sürecinde kazandırılması hedeflenen eğitim müziği dağarının (ulusal ve uluslararası eserlerden oluşan) geleceğin öğretmenlerinin mesleki yaşantılarına hazırlanmalarındaki önemini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerine ders ve ders dışı çalışma sürecinde zaman ayırması ve öğrencinin ders dışı çalışma sürecinin verimli geçirmesini düzenlemesi (organize etmesi) büyük bir öneme sahiptir. Temel amacı doğru ve parlak bir teknik, iyi bir müzikal ifade ve iyi bir performans sağlamak olarak nitelenebilecek ders dışı çalışma sürecinde (Gerle, 2006) beyin ile kaslar arasındaki bağlantının doğru ve çabuk bir biçimde kurulmasına yönelik beceriler kazanılmaktadır (Büyükaksoy, 1997). Öğrencilerin ders dışı çalışmalarını nasıl yapacaklarının öğretmenleri tarafından derslerde ayrıntılı olarak açıklanması büyük bir öneme sahiptir (Özmenteş, 2013). Ancak geleneksel öğretim yöntemiyle öğrencinin takip edilmesi ve çalışma sürecinin düzenlenmesi oldukça güçtür. Karahan'ın (2015) araştırmasında ders dışı çalışmalarını geleneksel yöntemle yapan kontrol grubu öğrencileriyle ders dışı piyano çalışmalarını asenkron uzaktan eğitim yöntemiyle düzenlenen deney grubu öğrencilerinin piyano çalma başarı düzeyleri karşılaştırılmış ve çalışma sonucunda deney grubu yönünde $p < .05$ düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu vb. öğretim yöntemlerini çalgı eğitimi uzmanlarının işe koşarak öğrencilerinin başarı düzeylerini artırmaları büyük bir öneme sahiptir. Yani çalgı eğitimi uzmanlarının hem geleneksel öğretim yöntemlerine hem de güncel hatta deneysel yöntem, yaklaşım ve metotlara hakim olmaları eğitim-öğretim sürecinin

geliştirilmesinde temel bir etkidir. Görüldüğü gibi çalgı eğitimi sürecinde başarıya ulaşılması açısından öğretmen ve öğrencinin sağlıklı bir iletişim kurması ve öğrencilerin öğretmenlerinin tüm uyarı ve önerilerini dikkate alarak özenli bir çalışma sürecinden geçmeleri ayrıca öğretmenlerin de eğitimini vereceği çalgıya, eğitim müziği dağarına ve güncel eğitim-öğretim yaklaşım ve yöntemlerine hakim olması temel etkenler olarak değerlendirilebilir.

Çalgı eğitimi özellikle mesleki müzik eğitimi programlarının önemli bir boyutu oluşturduğu görülmektedir. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (MÖLP) incelendiğinde piyano, keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, bağlama, tambur, ud, flüt, klarnet vb. çeşitli çalgıların eğitiminin verildiği görülmektedir (YÖK, 2018). Yedi dönemi kapsayan ve bireysel olarak yapılan bu derslerde öğrencilerin başarı düzeyleri MÖLP'deki diğer alan derslerini etkilemektedir. Ayrıca öğrencilerin çalgı eğitimi sürecindeki kazanımlarının mesleki başarı düzeylerine de etkileri düşünüldüğünde bu derslerin MÖLP'deki yeri ve önemi daha da açık anlaşılmaktadır. Ancak bu derslerin bireysel olarak yapılması sebebiyle Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEAD) akademik kadrolarının nitel ve nicel yeterliği büyük bir öneme sahiptir. Ancak ilgili literatür tarandığında MEAD kadrolu akademik personelinin çalgı uzmanlıklarının tespiti ve sayısal dağılımın belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Geleceğin müzik öğretmenlerinin hem lisans hem de mesleki başarı düzeylerine etkileri sebebiyle akademik personelinin çalgı eğitimi uzmanlıklarının tespiti araştırılmaya değer bir konu olarak görülmüştür.

Araştırmanın amacı Türkiye genelinde hizmet veren 37 MEAD'ın kadrolu akademik personelinin çalgı uzmanlıklarına göre dağılımını yedi bölge ve Türkiye genelinde belirlemektir. Araştırma kapsamında ulaşılabilecek sonuçların nitelikli müzik eğitimcisi yetiştirme sürecine katkıda bulunması ve yürürlükte olan MÖLP'ün geliştirilmesinde kullanılabilecek veriler içermesi alana katkısı ve önemini göstermektedir. Bu araştırmanın konu odağını oluşturan problem cümlesi aşağıda sunulmuştur.

Problem

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı akademik personelinin çalgı eğitimi uzmanlıkları yedi bölge ve Türkiye genelinde nasıl bir dağılım göstermektedir?

Alt problemler

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı kadrolu akademik personelinin çalgı eğitimi uzmanlıkları kadro türlerine göre yedi bölge kapsamında nasıl bir dağılım göstermektedir?

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı kadrolu akademik personelinin çalgı eğitimi uzmanlıkları yedi bölge kapsamında nasıl bir dağılım göstermektedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmeden tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003, s. 77).

Araştırmaya önce kaynak taramasıyla başlanmış ve sonrasında araştırma kapsamında Türkiye'deki 37 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda çeşitli ünvanlarda görev yapan akademik kadroların çalgı uzmanlıkları belirlenmiştir. Çalgı uzmanlıklarına ilişkin verilere hem ilgili üniversitelerin resmî internet sitelerinden hem de "yök

akademik" portalından ulaşılmış ve bu bilgilerin doğruluğu ve güncelliği ise ilgili birimde görev yapan bir akademik personele (ilgili birimin; anabilim dalı başkanı, bölüm başkanı ya da aktif görevde olan bir öğretim üyesiyle) doğrultulmuştur. Araştırmada anket ya da görüşme yöntemi kullanılmamıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'de hizmet veren 37 adet MEAD'ın kadrolu akademik personelinin çalgı eğitimi uzmanlıklarının yedi bölge ve Türkiye genelindeki dağılımı oluşturmaktadır. Çalışmada araştırma evreninin tamamına ulaşılması sebebiyle örneklem seçimi yapılmamıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin bir bölümüne kaynak taraması yöntemiyle ulaşılmıştır. Ayrıca 37 MEAD'ın resmî internet sitelerindeki araştırma kapsamına giren bilgilere ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler ilgili birimde görev yapan bir akademisyene (ilgili birimin; anabilim dalı başkanı, bölüm başkanı ya da aktif görevde olan bir öğretim üyesi) sunularak verilerin doğru ve güncelliği tespit edilmiştir. Bu süreç sonunda 6 birimin resmî internet bilgilerindeki hatalar elenerek güncel veriler çalışma kapsamına alınmıştır. Böylece Türkiye genelinde hizmet veren otuz yedi MEAD'ın akademik personelinin çalgı uzmanlıklarına ilişkin doğru ve güncel verilere ulaşılmıştır. Ulaşılan bulgular SPSS versiyon 27 (IBM Statistical Package for the Social Sciences Corp., Armonk, NY, ABD) programında işlenmiş frekans değerleri tablolaştırılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular aşağıda sunulan 8 adet tabloda sunulmuştur. Türkiye'de kadrolu akademik personeli olan toplam 37 MEAD bulunmaktadır. Henüz kadrolu akademik personeli olmayan MEAD'lar araştırma kapsamına alınmamıştır. Ayrıca MEAD'larda Bireysel Çalgı Eğitimi (Şan) dersleri çalışma kapsamına alınırken bireysel çalgı derslerine girmeyen akademisyenler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Tablo 1 incelendiğinde İç Anadolu Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 31 profesör, 24 doçent, 21 Dr. Öğr. Üyesi, 14 öğretim görevlisi, 11 araştırma görevlisi ve toplamda 101 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 1'de yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde İç Anadolu Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 24 piyano, 23 keman, 4 viyola, 7 çello, 7 flüt, 7 gitar, 5 bağlama, 3 ud, 5 kanun ve 16 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde Marmara Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 16 profesör, 13 doçent, 11 Dr. Öğr. Üyesi, 29 öğretim görevlisi, 3 araştırma görevlisi ve toplamda 72 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 2'de yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde Marmara Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 24 piyano, 10 keman, 2 viyola, 4 çello, 7 flüt, 7 gitar, 3 bağlama, 1 kanun ve 14 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde Ege Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 8 profesör, 14 doçent, 8 Dr. Öğr. Üyesi, 19 öğretim görevlisi, 4 araştırma görevlisi ve toplamda 53 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 3'te yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde Ege Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 19 piyano, 9 keman, 2 viyola, 5 çello, 3 flüt, 2 klarnet, 3 gitar, 3 bağlama ve 7 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde Karadeniz Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 11 profesör, 7 doçent, 25 Dr. Öğr. Üyesi, 24 öğretim

Tablo 1.
İç Anadolu Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

İç Anadolu Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	*Kontrbas	Flüt	*Klarnet	*Trompet	*Saksafon	Gitar	*Mandolin	Bağlama	Ud	Kanun	*Tar	Şan	Toplam
Prof	8	11	1	2					2	2	2	2	1	1	1	3	31
Doç.	7	5	2	1		2			2	2	2	2				3	24
Dr. Öğr. Üyesi	6	5	1	1	2	2			2							4	21
Öğr. Gör.	2			1								1	2	3		5	14
Arş. Gör.	1	2	2	2	3				1	1				1		1	11
Toplam	24	23	4	7	7	7			7	7	5	3	3	5		16	101

Tablo 2.
Marmara Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

Marmara Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	*Kontrbas	Flüt	*Klarnet	*Trompet	*Saksafon	Gitar	Mandolin	Bağlama	*Ud	Kanun	*Tar	Şan	Toplam
Prof	8	4		1		2										1	16
Doç.	2	1	1			2				2		2				3	13
Dr. Öğr. Üyesi	2	3		1						2						3	11
Öğr. Gör.	10	2	1	1		3				3		1		1		7	29
Arş. Gör.	2			1													3
Toplam	24	10	2	4	7	7			7	7	3	3		1		14	72

Tablo 3.
Ege Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

Ege Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	*Kontrbas	Flüt	Klarnet	*Trompet	*Saksafon	Gitar	*Mandolin	Bağlama	*Ud	*Kanun	*Tar	Şan	Toplam
Prof	2	2	1	2												1	8
Doç.	5	3	1	1		1				1						2	14
Dr. Öğr. Üyesi	2	2		2		1	1										8
Öğr. Gör.	7	2				1	1			1		3				4	19
Arş. Gör.	3									1							4
Toplam	19	9	2	5	3	3	2		3	3	3	3				7	53

Tablo 4. Karadeniz Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

Karadeniz Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	Kontrbas	Flüt	*Klarnet	Trompet	Saksafon	Gitar	*Mandolin	Bağlama	Ud	Kanun	Tar	Şan	Toplam
Prof	4	3	2							1						1	11
Doç.	3			1		1				1						1	7
Dr. Öğr. Üyesi	8	5	1	1	1	2		1	1	1		2				2	25
Öğr. Gör.	5	2		3	1	4						1	1	1	1	5	24
Arş. Gör.	2	3	1									1				1	8
Toplam	22	13	4	5	2	7	-	1	1	3	-	4	1	1	1	10	75

görevlisi, 8 araştırma görevlisi ve toplamda 75 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 4'te yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde Karadeniz Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 22 piyano, 13 keman, 4 viyola, 5 çello, 2 kontrbas, 7 flüt, 1 trompet, 1 saksafon, 3 gitar, 4 bağlama, 1 ud, 1 kanun, 1 tar ve 10 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde Doğu Anadolu Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 5 profesör, 7 doçent, 21 Dr. Öğr. Üyesi, 7 öğretim görevlisi, 4 araştırma görevlisi ve toplamda 44 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 5'te yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde Doğu Anadolu Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 9 piyano, 9 keman, 2 viyola, 3 çello, 1 flüt, 1 klarnet, 8 gitar, 7 bağlama ve 3 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde Akdeniz Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 9 profesör, 4 doçent, 6 Dr. Öğr. Üyesi, 3 öğretim görevlisi, 0 araştırma görevlisi ve toplamda 22 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 6'da yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde Akdeniz Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 7 piyano, 3 keman, 1 viyola, 2 çello, 1 flüt, 2 gitar, 1 mandolin, 2 bağlama ve 3 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki MEAD akademik kadrolarında 1 doçent, 5 Dr. Öğr. Üyesi, 1 öğretim görevlisi, 1 araştırma görevlisi ve toplamda 8 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Tablo 7'de yer alan çalgı eğitimi uzmanlığı verileri incelendiğinde Akdeniz Bölgesi MEAD akademik kadrolarında 1 piyano, 2 keman, 1 viyola, 2 çello ve 2 gitar çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 8 incelendiğinde yedi bölgede hizmet veren MEAD'larda 106 piyano, 69 keman, 16 viyola, 28 çello, 2 kontrbas, 26 flüt, 3 klarnet, 1 trompet, 1 saksafon, 32 gitar, 1 mandolin, 24 bağlama, 5 ud, 7 kanun, 1 tar, 53 şan ve toplamda 375 kadrolu çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Yedi bölgede hizmet veren çalgı eğitimi uzmanı sayıları incelendiğinde ise İç Anadolu bölgesinde toplam 101, Marmara bölgesinde 72, Ege bölgesinde 53, Karadeniz Bölgesinde 75, Doğu Anadolu Bölgesinde 44, Akdeniz Bölgesinde 22 ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde toplam 8 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı görülmektedir. Çalgı uzmanı sayılarını kıyaslandığında piyano ve keman çalgı eğitimi uzmanı sayısının oldukça yüksek olmasına karşın kontrbas, trompet, saksafon, mandolin ve tar çalgı eğitimi uzmanı sayılarının çok düşük bir seviyede kaldığı dikkat çekmektedir.

Tartışma

Çalgı eğitimine ilişkin literatür incelendiğinde "çalgı eğitimi uzmanı" kavramının tercih edilmediği görülmektedir. Ancak aynı literatürde çalgı eğitimine ilişkin uzman görüşlerinin toplandığı (Alan & Tanınmış, 2014; Arıcı, 2011; Erbil, 2021; Gündüz, 2019; Konakçı, 2010; Ünlü, 2019; Yıldırım-Orhan & Ercan, 2012) yurt dışı kaynaklarda expert musician (Fumarola ve ark., 2020; Rui ve ark., 2018) hatta uzman çalgı eğitmeni ifadesinin de (López-Iñiguez & Pozo, 2016) kullanıldığı araştırmalar bulunmaktadır. Uzman, belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan (kimse); mütehassıs, kompetan, spesiyalist (TDK, t.y.) olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizdeki ilgili literatürde tercih edilmeyen çalgı eğitimi uzmanı ifadesinin bu araştırmadaki karşılığı ise; Mesleki müzik eğitimi veren bir kurumda lisans/lisansüstü eğitimi almış ve başarıyla mezun olmuş ya da mesleki müzik eğitimi veren bir kurumda

Tablo 5.
Doğu Anadolu Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

Doğu Anadolu Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	*Kontrbas	Flüt	Klarnet	*Trompet	*Saksafon	Gitar	*Mandolin	Bağlama	Ud	*Kanun	*Tar	*Şan	Toplam
Prof	1	1								1		1				1	5
Doç.	1	2		1						3							7
Dr. Öğr. Üyesi	6	5	2	2	1	1	1			2		2					21
Öğr. Gör.		1								1		3	1			1	7
Arş. Gör.	1									1		1				1	4
Toplam	9	9	2	3	1	1	1			8		7	1			3	44

Tablo 6.
Akdeniz Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

Akdeniz Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	*Kontrbas	Flüt	*Klarnet	*Trompet	*Saksafon	Gitar	Mandolin	Bağlama	*Ud	*Kanun	*Tar	*Şan	Toplam
Prof	2	2	1	1		1										2	9
Doç.	2	1		1													4
Dr. Öğr. Üyesi	3									1		1				1	6
Öğr. Gör.										1	1	1					3
Arş. Gör.																	-
Toplam	7	3	1	2	1	1				2	1	2				3	22

Tablo 7.
Güney Doğu Anadolu Bölgesi MEAD Akademik Kadrolarının Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayıları ve Kadro Türlerine Dağılımı

Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	*Kontrbas	*Flüt	*Klarnet	*Trompet	*Saksafon	Gitar	*Mandolin	*Bağlama	*Ud	*Kanun	*Tar	*Şan	Toplam
Prof																	
Doç.										1							1
Dr. Öğr. Üyesi		1	1	2						1							5
Öğr. Gör.		1															1
Arş. Gör.	1																1
Toplam	1	2	1	2						2							8

Tablo 8. MEAD Kadrolu Akademik Personelin Çalgı Eğitimi Uzmanı Sayılarının Yedi Bölge ve Türkiye Genelindeki Dağılımı

Ege Bölgesi	Piyano	Keman	Viyola	Çello	Kontrbas	Flüt	Klarnet	Trompet	Saksafon	Gitar	Mandolin	Bağlama	Ud	Kanun	Tar	Şan	Toplam
İç Anadolu Bölgesi	24	23	4	7		7				7		5	3	5		16	101
Marmara Bölgesi	24	10	2	4		7				7		3		1		14	72
Ege Bölgesi	19	9	2	5		3	2			3		3				7	53
Karadeniz Bölgesi	22	13	4	5	2	7		1	1	3		4	1	1	1	10	75
Doğu A. Bölgesi	9	9	2	3		1	1			8		7	1			3	44
Akdeniz Bölgesi	7	3	1	2		1				2	1	2				3	22
G. Doğu A. Bölgesi	1	2	1	2						2							8
Türkiye Geneli	106	69	16	28	2	26	3	1	1	32	1	24	5	7	1	53	375

eğitimi verdiği çalgının icrasına, öğretim yöntem ve tekniklerine ve eğitim müziği dağarına hakim eğitimci olarak tanımlanabilir. Ülkemizde birçok bilimsel araştırmada bu özelliklere sahip sanatçı ya da eğitimciler alan uzmanı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda araştırmada mesleki müzik eğitiminin ayrılmaz bir parçası ve boyutu olan çalgı eğitimi (Yıldız, 1986, s. 3) ve yine bu sürecin ayrılmaz bir parçası olan çalgı eğitimi uzmanlığı MEAD'lar kapsamında incelenmiştir.

Ülkemizde yedi bölgeye dağılmış ve kadrolu akademik personeli olan toplam 37 adet MEAD bulunmaktadır. Araştırma sonucunda MEAD kadrolu akademik personelinin çalgı eğitimi uzmanlıklarının nitel ve nicel dağılımında farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Örneğin İç Anadolu bölgesinde 24 piyano, 23 keman kadrolu çalgı eğitimi uzmanı olmasına karşın Marmara bölgesinde 10 keman çalgı eğitimi uzmanı, Güney doğu Anadolu bölgesinde ise 1 piyano, 2 keman çalgı eğitimi uzmanı bulunmaktadır. MEAD akademik kadrosunun sayısal dağılımındaki farklar bireysel olarak yapılan çalgı eğitimi derslerinde önemli aksamalara sebep olabilir. Karahan'ın (2012) araştırması sonucunda 9 adet MEAD'da akademik kadronun sayısal yetersizliği sebebiyle piyano derslerinin bireysel olarak yapılamadığı belirlenmiştir. Ayrıca başka bir çalışmada Türkiye genelindeki MEAD akademik kadrolarının sayısal olarak yedi bölge ve Türkiye genelinde eşit ya da yakın bir düzeyde dağılım göstermediği tespit edilmiştir (Karahan, 2016). Maalesef 2012 yılından 2023 yılına kadar geçen 11 yıllık süreçte MEAD akademik kadrolarının yedi bölge ve Türkiye genelinde homojen bir dağılıma sahip olmadığı görülmektedir. Ayrıca MEAD akademik kadrolarının çalgı eğitimi uzmanlarının yedi bölge ve Türkiye geneli nitel dağılımının da homojen olmadığı belirlenmiştir. Daha açık bir ifadeyle; MÖLP incelendiğinde piyano, keman, viyola, viyolonsel, gitar, bağlama, ud, kanun, flüt, klarnet vb. çok çeşitli çalgıların eğitiminin verildiği görülmektedir. Öğrencilerin bu çalgıların eğitimini alabilmesi için dersleri yürütecek çalgı eğitimi uzmanlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Ancak araştırma sonucunda Karadeniz bölgesinde 14 farklı çalgının eğitimini yürüten kadrolu çalgı eğitimi uzmanı olmasına karşın İç Anadolu bölgesinde 10, Güney doğu Anadolu bölgesinde 5 farklı çalgının uzman eğitimcisi olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar kapsamındaki öneriler aşağıda sunulmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonucunda İç Anadolu Bölgesindeki MEAD'larda 31 profesör, 24 doçent, 21 Dr. Öğr. Üyesi, 14 öğretim görevlisi, 11 araştırma görevlisi olmak üzere toplamda 101 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı belirlenmiş, bu akademik kadronun çalgı eğitimi uzmanlığının ise 24 piyano, 23 keman, 4 viyola, 7 çello, 7 flüt, 7 gitar, 5 bağlama, 3 ud, 5 kanun ve 16 şan olmak üzere 10 farklı çalgı eğitimi uzmanlığını kapsadığı tespit edilmiştir.

Marmara Bölgesindeki MEAD'larda ise 16 profesör, 13 doçent, 11 Dr. Öğr. Üyesi, 29 öğretim görevlisi, 3 araştırma görevlisi ve toplamda 72 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar öğretim görevlisi kadro türünün diğer kadro türlerine göre kayda değer ölçüde fazla olduğunu göstermektedir. Akademik kadronun çalgı eğitimi uzmanlığının 24 piyano, 10 keman, 2 viyola, 4 çello, 7 flüt, 7 gitar, 3 bağlama, 1 kanun ve 14 şan olmak üzere toplamda 9 farklı çalgıya dağıldığı tespit edilmiştir.

İç Anadolu ve Marmara bölgesiyle kıyaslandığında Ege bölgesindeki MEAD'larda daha az sayıda akademisyenin görev yaptığı dikkat çekmektedir. Bölgedeki çalgı eğitimi uzmanı akademik personelin kadro türlerine göre dağılımında 8 profesör, 14 doçent, 8 Dr. Öğr. Üyesi, 19 öğretim görevlisi ve 4 araştırma görevlisi

personelin görev yaptığı belirlenmiştir. Toplamda 53 personelin kadro türlerine göre dağılımında öğretim görevlisi kadro türünün daha baskın olduğu dikkat çekmektedir. Bölgedeki akademik kadroların çalgı eğitimi uzmanlığının 19 piyano, 9 keman, 2 viyola, 5 çello, 3 flüt, 2 klarnet, 3 gitar, 3 bağlama ve 7 şan olmak üzere 9 farklı çalgıya dağıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca İç Anadolu ve Marmara bölgelerinde olduğu gibi piyano çalgı eğitimi uzmanı sayısının diğer çalgılara kıyasla oldukça yüksek olmasına karşın Viyola ve Klarnet çalgı eğitimi uzman sayılarının çok düşük bir seviyede kaldığı, bölgedeki MEAD'larda kontrbas, ud ve kanun çalgı eğitimi uzmanının olmadığı belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda çalgı uzmanı çeşitliliğinin en fazla olduğu bölgenin Karadeniz olduğu belirlenmiştir. Toplam 14 farklı çalgının uzman eğitimcisinin olduğu bölgede 22 piyano, 13 keman, 4 viyola, 5 çello, 2 kontrbas, 7 flüt, 1 trompet, 1 saksafon, 3 gitar, 4 bağlama, 1 ud, 1 kanun, 1 tar ve 10 şan olmak üzere toplam 75 çalgı eğitimi uzmanı görev yapmaktadır. Akademik personelin kadro türlerine göre dağılımında Dr. Öğr. Üyesi (25) ve öğretim görevlisi (24) kadro türlerinin baskın olduğu, profesör (11), doçent (7) ve araştırma görevlisi (8) kadro türlerinin daha az sayıda kaldığı belirlenmiştir.

Doğu Anadolu Bölgesindeki MEAD'larda toplam 44 kadrolu çalgı eğitimi uzmanı görev yapmaktadır. 9 piyano, 9 keman, 2 viyola, 3 çello, 1 flüt, 1 klarnet, 8 gitar, 7 bağlama ve 3 şan olmak üzere 9 farklı çalgının eğitimini veren akademik personelin ise 5 profesör, 7 doçent, 21 Dr. Öğr. Üyesi, 7 öğretim görevlisi, 4 araştırma görevlisi kadro türünde hizmet verdiği belirlenmiştir.

Akdeniz Bölgesindeki MEAD'larda ise 9 profesör, 4 doçent, 6 Dr. Öğr. Üyesi, 3 öğretim görevlisi, 0 araştırma görevlisi ve toplamda 22 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı, Bölgedeki MEAD akademik kadrolarında 7 piyano, 3 keman, 1 viyola, 2 çello, 1 flüt, 2 gitar, 1 mandolin, 2 bağlama ve 3 şan çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı, yani piyano çalgı eğitimi uzmanı sayısının oldukça yüksek olmasına karşın viyola, flüt ve mandolin çalgı eğitimi uzman sayılarının çok düşük bir seviyede kaldığı ve bölgede hizmet veren MEAD'ların akademik personelinde kontrbas ve kanun çalgı eğitimi uzmanının olmadığı tespit edilmiştir.

Güney Doğu Anadolu Bölgesinde hizmet veren 1 adet MEAD'ın akademik kadrosunda 1 doçent, 5 Dr. Öğr. Üyesi, 1 öğretim görevlisi, 1 araştırma görevlisi ve toplamda 8 çalgı eğitimi uzmanının görev yaptığı belirlenmiş, akademik personelin çalgı eğitimi uzmanlıklarının ise 1 piyano, 2 keman, 1 viyola, 2 çello ve 2 gitar çalgı eğitimi uzmanı olarak dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda Türkiye genelinde hizmet veren 37 adet MEAD'ın akademik kadrosunda yer alan çalgı eğitimi uzmanı sayılarının 106 piyano, 69 keman, 16 viyola, 28 çello, 2 kontrbas, 26 flüt, 3 klarnet, 1 trompet, 1 saksafon, 32 gitar, 1 mandolin, 24 bağlama, 5 ud, 7 kanun, 1 tar, 53 şan olmak üzere toplam 375 akademik personelden oluştuğu belirlenmiştir. Çalgı eğitimi uzmanlarının bölgelere göre sayısal dağılımının ise İç Anadolu bölgesinde 101, Marmara bölgesinde 72, Ege bölgesinde 53, Karadeniz Bölgesinde 75, Doğu Anadolu Bölgesinde 44, Akdeniz Bölgesinde 22 ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde 8 akademik personel şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak Türkiye genelinde en çok çalgı eğitimi uzmanının İç Anadolu bölgesinde, en az çalgı eğitimi uzmanının ise Güney Doğu Anadolu bölgesinde görev yaptığı belirlenmiştir. Ayrıca MEAD kadrolu akademik personelinin piyano ve keman çalgı eğitimi uzmanı sayılarının diğer tüm çalgılardan oldukça fazla sayıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçları Türkiye genelinde hizmet veren 37 adet MEAD'ın kadrolu çalgı eğitimi uzmanı sayılarının homojen bir dağılıma sahip olmadığını açıkça göstermektedir. Bu sayısal farkın oluşmasında MEAD'ların bulunduğu bölge ve ilin coğrafi, kültürel ve ekonomik farklılıkları büyük bir etkiye sahiptir. Var olan bu değişkenlerin eşitlenmesi mümkün olmadığı için MEAD'ların öğrenci ve akademisyen sayılarını eşitlemek hatta yakın bir seviyeye getirmek bile neredeyse imkânsız bir çözüm yolu olarak görülmektedir. Ancak MEAD'ların akademik kadro sayıları ve öğrenci sayılarının kayda değer ölçüde farklı olması eğitimin eşitlik ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu şartlar kapsamında tek tip program uygulamasının fiilen mümkün olmadığı söylenebilir. Her bir MEAD'ın akademik kadrosu ve fiziksel imkânı ve öğrenci sayılarına uygun bir program yapılandırması ise geleceğin müzik öğretmenlerinin yeterliklerinin birbirinden oldukça farklı olmasına sebep olabilir.

Bu önemli sorunun çözümüne yönelik ilk öneri her MEAD'ın çalgı eğitimi uzmanı ihtiyacını mümkün ise kadrolu olarak karşılamasıdır. Ancak var olan MEAD akademik kadrolarının nitel ve nicel yeterlik durumu bu çözüm yolunun yetersiz kaldığını göstermektedir. Diğer bir çözüm önerisi ise MEAD'ların öğrenci kontenjanı belirleme sürecinde var olan çalgı eğitimi uzmanı kadrolarının nitel ve nicel yeterlik düzeylerini bir kriter olarak değerlendirme sürecine almalarıdır. Karahan (2016) araştırmasında MEAD'lara kabul edilecek öğrenci sayılarının (kontenjan) ilgili birimlerin her birinin sahip oldukları akademik personel sayısı ve fiziksel imkân ve ders materyaline göre yapılması, yani her birimin hizmet verebileceği sayıda öğrenci kabul etmesi gerektiğini belirtmektedir. Var olan MEAD akademik kadrolarının daha etkin görev yapmasını olumlu yönde etkileyecek bu önerinin nitelikli müzik öğretmeni yetiştirme sürecine de katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca MEAD akademik kadrolarının çeşitli sebeplerle (görev yeri değişikliği, emeklilik, istifa vb.) nitel ve nicel değişiminin takip edilmesi açısından bu araştırmanın boyamsal bir yaklaşımla belirli periyotlarda tekrarlanması gerekli görülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that they have no competing interests.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Alan, F. M., & Tanınmış, G. E. (2014). Keman eğitiminde konum geçişlerine yönelik otakar sevcik op 8 alıştırmalarına ilişkin uzman görüşleri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(2), 109–127. <https://doi.org/10.7816/sed-02-02-07>
- Albuz, A. (2001). *Viyola öğretiminde geleneksel Türk müziği ses sistemine ilişkin dizilerin kullanımı ve bu sistem kaynaklı çokseslilik yaklaşımları* (Tez No: 114692) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Arıcı, İ. (2011). *İlköğretim müzik programının uzman ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Tez No: 298541) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.

- Atema, J. (2004). *Old bone flutes* (pp. 18–23). Pan. http://www.bio.umass.edu/biology/kunkel/pub/lobster/Atema/Atema_Old_Bone_flutes-Pan2004.pdf
- Atema, J. (2014). Musical origins and the Stone Age evolution of flutes. *Acoustics Today*, 10(3), 26-34. <https://acousticstoday.org/wp-content/uploads/2015/05/Musical-Origins-and-the-Stone-Age-Evoluti-on-of-Flutes.pdf>
- Barry, N. H. (1992). The effects of practice strategies, individual differences in cognitive style and gender upon technical accuracy and musicality of student instrumental performance. *Psychology of Music*, 20(2), 112-123. [CrossRef]
- Behar, C. (2006). *Aşk olmazsa meşk olmaz*. Yapı Kredi Yayınları.
- Benito, C. G., Pérez, C. M., & Gracia, M. A. (2014). Flute of isturitz? Experimental reproduction and archaeomusicological analysis. *XVII International Congress of Prehistoric and Protohistoric Sciences*, Burgos. [CrossRef]
- Buisson, D. (1990). Les flûtes paléolithiques d'Isturitz (Pyrénées-Atlantiques). *Bulletin de la Société Préhistorique Française*, 87(10), 420-433. [CrossRef]
- Büyükkaksoy, F. (1997). *Keman öğretiminde ilkeler ve yöntemler*. Armoni Ltd. şti.
- Erbil, K. (2021). *Burdur üç telli bağlamasının müzik öğretmenliği programında kullanılabilirliğinin uzman görüşleri doğrultusunda incelenmesi* (Tez No: 675216) [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Ercan, N. (2008). *Piyano eğitiminde ilke ve yöntemler*. Sözkesean Matbaası.
- Ertem, Ş. (2011). Orta düzey piyano eğitimi için repertuar seçme ilkeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 645-652. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/817472>
- Etts, M. L. (1981). What are the elements of a good piano lesson? In D. Agay (Ed.), *Teaching Piano* (Vol. 2, ss. 609–611). Yorktown Music Pres, Inc.
- Fenmen, M. (1947). *Piyanistin kitabı*. Akba Kitabevi.
- Fumarola, A., Prpic, V., Luccio, R., & Umiltà, C. (2020). A SNARC-like effect for music notation: The role of expertise and musical instrument. *Acta Psychologica*, 208, 103-120. [CrossRef]
- Gerle, R. (2006). *The art of practising the violin*. Stainer & Bell Ltd.
- Gökbudak, Z. S. (2013). Piyano eğitiminde öğretim eserleri ve basamakları. In S. Karakelle (Ed.), *Piyano öğretiminde pedagojik yaklaşımlar* (ss. 1–42) içinde. Pegem Akademi.
- Gündüz, Ü. (2019). *Müzik öğretmenliği bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersine yönelik öğretim elemanı görüşleri* (Tez No: 598127) [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Hallam, S. (2001). The development of metacognition in musicians: Implications for education. *British Journal of Music Education*, 18(1), 27-39. [CrossRef]
- Karahan, A. S. (2012). Müzik eğitimi anabilim dalları kapsamındaki piyano derslerinin bireysel olarak yapılma durumu. In D. Bulut, E. Temiz, F. Bulut, & M. Aydınur Uygun (Eds.), *X. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı No: 26* (pp. 646-657). Niğde Üniversitesi Yayınları. <https://docplayer.biz.tr/104949578-X-ulusal-muzik-egitimi-sempozyumu-bildiri-kitabi-nigde-universitesi-yayinlari-no-26.html>
- Karahan, A. S. (2015). The arrangement of students' extracurricular piano practice process with the asynchronous distance piano teaching method. *Educational Research and Reviews*, 10(8), 1088-1096. [CrossRef]
- Karahan, A. S. (2016). Türkiye'deki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı akademik kadrolarının bölgelere göre dağılımı ve sayısal olarak yeterli durumları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 659-679. [CrossRef]
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel yayıncılık.
- Konakçı, N. (2010). *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi derslerine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Tez No: 264110) [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- López-Íñiguez, G., & Pozo, J. I. (2016). Analysis of constructive practice in instrumental music education: Case study with an expert cello teacher. *Teaching and Teacher Education*, 60(1), 97-107. [CrossRef]
- Morley, I. (2013). *The prehistory of music: Human evolution, archaeology, and the origins of musicality*. Oxford University Press.
- Ömür, Ö. (2009). Piyano eğitiminde öğrencilerin düşünce biçimine yönelik bir öğretim önerisi. In S. Tarman (Ed.), *8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı No: 131* (pp. 454-459). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları. <http://omukitap.omu.edu.tr/kitap-detay/24/turkiyed-e-muzik-egitiminin-sorunlari-ve-cozum-onerileri-bildiriler-kitabi>
- Onuk, Ö. (2019). Dünyanın en eski çalgıları: Taş devri flütleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 176-184. [CrossRef]
- Özçimen, A., & Burubatur, M. (2012). Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarında birinci sınıf birinci ve ikinci yarıyıl viyolonsel eğitiminde en çok kullanılan metot, etüt ve egzersizler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 185-194. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/issue/61804/924561>
- Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitimi alan lisans öğrencilerinin kullandıkları çalışma taktikleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 439-454. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16698/173588>
- Pamir, L. (t.y.). *Çağdaş piyano eğitimi*. Beyaz Köşk (Müzik Sarayı) Yayınları.
- Rosenthal, R. K. (1984). The relative effects of guided model, model only, guide only, and practice only treatments on the accuracy of advanced instrumentalists' musical performance. *Journal of Research in Music Education*, 32(4), 265-273. [CrossRef]
- Rui, M., Lee, J. E., Vauthey, J. N., & Conrad, C. (2018). Enhancing surgical performance by adopting expert musicians' practice and performance strategies. *Surgery*, 163(4), 894-900. [CrossRef]
- Schleuter, S. (1997). *A sound approach to teaching instrumentalists*. Schirmer Books.
- Tanırkorur, C. (2005). *Osmanlı dönemi türk Musikisi*. Dergah Yayınları.
- TDK. (t.y.). Spesiyalist. *Güncel Türkçe Sözlük*. 15 Haziran 2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- Tecimer Kasap, B. (2006). Keirseyl/Golay Öğrenme modelleri ve karakter tipleri teorilerinin piyano eğitimine uygulanması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 113-124. <http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11616/44427/d831a994-bea9-4380-a346-a04719ceb010.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ünlü, F. (2019). *Müzik Eğitimi Anabilim Dalı bireysel ses eğitimi dersinde yer alan türk halk müziği eserlerine yönelik uzman ve öğrenci görüşleri* (Tez No: 562441) [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Uslu, M. (2012). Nitelikli keman eğitimine yönelik yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 1–11. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/01.uslu.pdf>
- Uslu, M. (2012). Nitelikli keman eğitimine yönelik yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 1-11. https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/116393/makaleler/1/4/arastirmx_116393_1_pp_1-11.pdf
- Uslu, M., & Tirgil, A. (2013). Eğitim fakültelerinde uygulanan bireysel çalgı eğitimi (keman) ders programlarının yürütülmesine yönelik eğitimsel görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 2(1), 47-57. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/05a.mustafa_uslu.pdf
- Wagner, M. J. (1975). The effect of a practice report on practice time and musical performance. In C. K. Madsen & C. A. Prickett (Eds.), *Applications of Research in music behavior* (pp. 125–130). Alabama University Press.
- Weidenbach, V.G. (1996). *The influence of self-regulation on instrumental practice* (Thesis No: 00917K) [Unpublished Doctoral Dissertation]. The University of Adelaide
- Wolfe, D. E. (1984). Improve practice with motivational contracts. *Music Educators Journal*, 71(1), 34-41. [CrossRef]
- Yıldırım Orhan, Ş., & Ercan, N. (2012). Yetişkin çalgı öğretmeni özellikleri. *Journal of Turkish Studies*, 7(4(Fall)), 223-231. [CrossRef]
- Yıldız, N. (1986). *Müzik öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumlarında ana çalgı keman eğitiminin programlar yönünden incelenmesi* (Tez No: 172500) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- YÖK. (2018). *Müzik öğretmenliği lisans programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf